

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τρίτη 5 Ιανουαρίου 2021

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ελεύθερος χρόνος: Το «δώρο» του κορωνοϊού

Η ταχύτατη αλλαγή του τρόπου ζωής, την οποία επέφερε η εξάπλωση του κορωνοϊού, δημιούργησε ένα οξύμωρο σχήμα. Από τη μια πλευρά προκαλεί φόβο, από την άλλη προσφέρει στον καθένα ως μόνη λύση την παραμονή στο σπίτι, με την ταυτόχρονη ελευθερία να κάνει κάποια από τα πράγματα που δεν μπορούσε μέχρι σήμερα. Την αντίφαση αυτή επισημαίνει στο Αθηναϊκό Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων η Ελένη Πατίδου, κοινωνική και κλινική ψυχολόγος

Εγκλωβισμένοι σε υποχρεώσεις, ωράρια, ευθύνες και δραστηριότητες στην προ κορωνοϊού καθημερινότητα, οι περισσότεροι και οι περισσότερες ως τώρα διαμαρτύρονταν, ως επί το πλείστον, για την έλλειψη ελεύθερου χρόνου. Εκείνου του χρόνου που δίνει στον άνθρωπο τη δυνατότητα να καλύψει τις ανάγκες του - πρακτικές, συναισθηματικές, κοινωνικές. Επαγγελματικά ραντεβού, γρήγοροι ρυθμοί και στρες στη δουλειά, χρονοβόρες μετακινήσεις, καθημερινές δραστηριότητες των παιδιών στερούσαν ως τώρα από τους γονείς τη δυνατότητα να περάσουν ποιοτικό χρόνο με την οικογένειά τους.

[...]

Περιγράφοντας αναλυτικά τις ευκαιρίες που προσφέρει η παραμονή στο σπίτι, η ψυχολόγος διευκρινίζει ότι είναι δυνατή η ικανοποίηση αναγκών σε τρία διαφορετικά επίπεδα. Το πρώτο είναι το πρακτικό, καθώς όποιος παραμένει στο σπίτι μπορεί να γυμναστεί ώστε να εκτονώνει την ενέργειά του και να παραμένει υγιής, να μαγειρέψει, να ψυχαγωγηθεί, να διαβάσει, να ασχοληθεί με την περιποίηση του σώματος ή την εξάσκηση του πνεύματος.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, εκείνο των συναισθημάτων, ο διαθέσιμος χρόνος προσφέρει διέξοδο σε ανθρώπους που λόγω των ξέφρενων ρυθμών της καθημερινότητας δεν βρήκαν ποτέ την κατάλληλη στιγμή να επεξεργαστούν απωθημένα συναισθήματα όπως, για παράδειγμα, το πένθος και η λύπη για μια απώλεια, η αποξένωση από τον ή την σύντροφο, η έλλειψη επικοινωνίας με τους

εφήβους ή τα παιδιά. "Υπάρχουν συναισθήματα μέσα μας που μπορεί να έχουν καθλωθεί και να δημιουργούν προβλήματα. Όπως όταν μια πληγή αιμορραγεί, επιστρατεύονται τα αιμοπετάλια και το πλάσμα για την επούλωσή της, έτσι και τα συναισθήματα που φέρνουμε στην επιφάνεια, αναγνωρίζουμε και επεξεργαζόμαστε, ενισχύουν την ψυχολογική μας κατάσταση και δυναμώνουν τη διάθεσή μας αλλά και τη ζωή μας", σχολιάζει.

Στο τρίτο επίπεδο, εκείνο των σχέσεων με τους άλλους, είναι εφικτή η επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο ο καθένας σχετίζεται με τον διπλανό του. Σε ένα ζευγάρι, τα δύο μέλη μπορούν να διαπραγματευτούν και να συμφωνήσουν για τον χρόνο και το είδος μιας κοινής δραστηριότητας. Κάτι τέτοιο μπορεί να δώσει στον καθένα την ευκαιρία της εξυπηρέτησης μιας κοινής ανάγκης, με σεβασμό στον προσωπικό χρόνο του καθενός, τις προτιμήσεις και τις επιθυμίες του.

Διασκευασμένο κείμενο <https://www.skai.gr/news/ygeia>

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Εισαγωγικό σημείωμα

[Στο κείμενο ο αφηγητής αναφέρεται στα παιδικά του χρόνια. Συγκεκριμένα ζει στην Αθήνα, στην Πλατεία Κυριακού τη δεκαετία του 1950 όταν στην Αθήνα δεν υπήρχαν πολυκατοικίες και λεωφόροι αλλά σπίτια μικρά, κτισμένα γύρω από μια αυλή, αλάνες και χωματόδρομοι που γέμιζαν από παιδιά.]

Η πολυκατοικία κατέργη στην αρχή την αυλή και, αργότερα, την αλάνα. Η άσφαλτος και τ' αυτοκίνητα κατέργησαν το «στενάκι». Πολυκατοικία, άσφαλτος και αυτοκίνητο κατέργησαν ένα σωρό παιχνίδια, που βγάzan το παιδί απ' το σπίτι και το κάναν ευτυχισμένο.

Ένα παιχνίδι που χάθηκε είναι οι βόλοι. Βόλοι φτιαγμένοι από πηλό, βαμμένοι πράσινοι, κόκκινοι, μαύροι, μπλε. Τους πουλούσαν στα ψιλκατζίδικα με το κομμάτι, κι ήταν μεγάλη χαρά να 'χεις δέκα-δεκαπέντε κομμάτια στην τσέπη σου ή στο σακουλάκι σου: μια παλιά κάλτσα, χωρίς τρύπες, γερή κάλτσα, που έριχνες τους βόλους σου στο βάθος της και ησύχαζες. Δεν υπήρχε περίπτωση να σου πέσουν απ' την τσέπη.

Οι βόλοι αυτοί, με πηλό καλά ψημένο, δεν έσπαγαν όταν έπεφταν στο χώμα, πολλές φορές και από ένα μέτρο. Γίνονταν όμως κομμάτια όταν σου έπεφταν από την τσέπη στο πεζοδρόμιο ή στην άσφαλο. Είχαν επίσης ένα άλλο μειονέκτημα: με την χρήση, ξέβαφαν. Κι έτσι, συχνά παίζαμε με βόλους «ξεπλυμένους», γδαρμένους, μισοφαγωμένους, άσηκτους!

Τρία ήταν τα παιχνίδια που παίζαμε τότε με βόλους: το τριγωνάκι, το πας ή μπαζ και τα λακκουβάκια. Στο τριγωνάκι -το παιχνίδι μου- η διαδικασία ήταν η εξής: Χαράζαμε στο χώμα ένα τρίγωνο. Μέσα σ' αυτό το τρίγωνο οι παίκτες βάζαμε από δυο-τρεις βόλους ο καθένας. Σε μια απόσταση 4-5 μέτρων, στηνόταν ο «μπάστακας»· δηλαδή, μια μεγάλη πέτρα. Αυτό ήταν το σημείο από το οποίο ξεκινούσε το παιχνίδι.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Α' ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(ε)

Τα παιδιά έριχναν τους βόλους τους προς τον «μπάστακα», και όποιος βόλος έφτανε πιο κοντά στην πέτρα έδινε το δικαίωμα σ' αυτόν που έπαιξε να έχει την πρωτιά. Ας πούμε, λοιπόν, ότι είχα εγώ την πρωτιά: έσκυβα στο χώμα, γονάτιζα με το δεξί μου πόδι και έβαζα το βόλο μου ανάμεσα στο δείκτη, τον αντίχειρα και το μεσαίο δάχτυλο του χεριού μου. Από κει και ύστερα, με τον αντίχειρα σαν ένα είδος επικρουστήρα, χτυπούσα το βόλο και τον εκσφενδόνιζα προς το τριγωνάκι, με σκοπό ένα και μόνο: να χτυπήσω έναν άλλο βόλο και να τον βγάλω έξω από το τριγωνάκι. Αν αποτύγχανα σε κάποια προσπάθεια μου, ερχόταν η σειρά του δεύτερου παιδιού στο «μέτρημα» για να παίξει.

Λευτέρης Παπαδόπουλος, Οι παλιοί συμμαθητές, έκδ. Καστανιώτης

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των τριών τελευταίων παραγράφων του **Κειμένου 1** (Περιγράφοντας αναλυτικά ... επιθυμίες του.) σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ Β****Ερώτημα 1°**

Να χαρακτηρίσετε με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις του κειμένου 1. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

- α. Τη μόνη αλλαγή που επέφερε ο κορονοϊός στη ζωή των ανθρώπων ήταν ο φόβος και η ανησυχία.
- β. Ο ελεύθερος χρόνος καλύπτει όλες τις επιθυμίες των ανθρώπων.
- γ. Η παραμονή στο σπίτι δίνει στον άνθρωπο την ευκαιρία μεταξύ άλλων να εκτονώσει την ενέργειά του μέσω της γυμναστικής.
- δ. Ο χρόνος που εξοικονομεί ο άνθρωπος κατά την παραμονή του στο σπίτι λόγω της πανδημίας του δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσει τα συναισθήματά του.
- ε. Η παραμονή στο σπίτι δεν επιτρέπει την εξυπηρέτηση κοινών αναγκών στον χώρο της οικογένειας.

Μονάδες 15**Ερώτημα 2°**

Να εντοπίσετε **δύο τρόπους** ανάπτυξης στην τέταρτη παράγραφο του **Κειμένου 1** (Σε ένα δεύτερο επίπεδο ... σχολιάζει.) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο. (μονάδες 6). Γιατί ο συντάκτης επέλεξε τον καθένα από αυτούς; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ2Γ(ε)

Ερώτημα 3^ο

α. Να σχολιάσετε τον τίτλο του **Κειμένου 1** συνδέοντάς τον με το περιεχόμενο του κειμένου (μονάδες 4) και συνεκτιμώντας αντίστοιχα το επικοινωνιακό του αποτέλεσμα (μονάδες 4).

Μονάδες 8

β. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική στην περίοδο λόγου που ακολουθεί. (μονάδες 3). Γιατί ο συντάκτης επέλεξε την ενεργητική σύνταξη; (μονάδες 2). Τι αλλαγές παρατηρείτε στο ύφος μετά την μετατροπή της σε παθητική; (μονάδες 2).

Μονάδες 7**ΘΕΜΑ Γ**

Ποιο είναι το βασικό θέμα του **Κειμένου 2**; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150 λέξεων περίπου, αξιοποιώντας τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ Δ**

Είναι γεγονός ότι οι σύγχρονοι έφηβοι έχουν στη διάθεσή τους ελάχιστο ή καθόλου ελεύθερο χρόνο. Σε ένα άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, έχοντας ως αφορμή το κείμενο 1, παρουσιάζετε τις επιπτώσεις που έχει η έλλειψη ελεύθερου χρόνου στους εφήβους. Στη συνέχεια αναφέρετε δύο τρόπους με τους οποίους μπορείτε να αξιοποιήσετε την αναπάντεχη ύπαρξη ελεύθερου χρόνου κατά την παραμονή σας στο σπίτι εξαιτίας της πανδημίας. (λέξεις 300-350)

Μονάδες 30